

BIỂN ĐẢO TRONG TÂM THỨC CƯ DÂN VĂN HÓA SA HUỖNH

Bài viết của tác giả Đoàn Ngọc Khôi được đăng trên tạp chí Văn hóa nghệ thuật gồm 5 trang giới thiệu về hình ảnh biển đảo trong tâm thức cư dân văn hóa Sa Huỳnh.

Miền Trung có nền văn hóa Sa Huỳnh chứa đựng sắc thái văn hóa biển khá nổi bật chiếm vị trí quan trọng xuyên suốt. Sa Huỳnh là một trong ba trung tâm văn hóa lớn thời đại kim khí ở Việt Nam. Nói đến văn hóa Sa Huỳnh là nói đến văn hóa của cư dân Sa Huỳnh gắn liền với biển. Có rất ít các điểm di tích Sa Huỳnh ở vùng núi, trong khi đó dọc theo các cồn cát ven biển và đảo gần bờ có sự bùng nổ về số lượng các di tích văn hóa, bao gồm các di tích tiền Sa Huỳnh - thời đại đồng thau và các di tích Sa Huỳnh sơ kỳ sắt. Cuộc sống của người Sa Huỳnh gắn bó, hòa quyện với biển, biển giữ vị trí chính yếu trong đời sống văn hóa vật chất và tinh thần của họ. Truyền thống khai thác biển của người Sa Huỳnh còn được thể hiện qua lối sử dụng nguyên liệu từ vỏ nhuyễn thể để chế tác công cụ và đồ trang sức. Văn hóa Sa Huỳnh với vùng hải đảo Thái Bình Dương khu vực Đông Nam Á là mối quan hệ giao lưu trong môi trường biển. Mối quan hệ giữa Sa Huỳnh và vùng hải đảo còn thông qua loại hình đồ gốm. Nhờ thiên nhiên ưu đãi, có đường bờ biển kéo dài và có những cửa sông để đi ra biển thuận tiện, người Sa Huỳnh đã vươn ra biển, buôn bán trao đổi với bên ngoài. Đồng thời những luồng thương mại trên biển cũng dễ dàng xâm nhập vào xã hội Sa Huỳnh qua hệ thống các cửa biển. Người Sa Huỳnh có óc thẩm mỹ cao, biểu hiện rõ nét nhất ở nghệ thuật tạo dáng và trang trí trên gốm. Trong các di tích tiền Sa Huỳnh sơ kỳ đồng thau, đồ gốm được tạo tác như một tác phẩm nghệ thuật. Vốn là cư dân sinh sống chủ yếu ven duyên hải miền Trung, người Sa Huỳnh đã biết đến nghề muối. Muối đóng vai trò quan trọng trong đời sống cộng đồng, mặt khác là động lực thúc đẩy quá trình giao lưu văn hóa giữa đồng bằng duyên hải miền Trung với khu vực Tây Nguyên trong thời

đại kim khí tiền Sa Huỳnh, Sa Huỳnh. Như vậy, biển đóng vai trò quan trọng trong đời sống văn hóa vật chất và tinh thần của cư dân Sa Huỳnh.